

**GEDRAGSPROTOCOL KOC De Brakken
2019-2021**

INHOUD:

- 1. Achtergrond en doelstellingen**
- 2. Een veilig schoolklimaat**
- 3. Verwachtingen, afspraken en regels**
- 4. Wat verstaan we onder ongewenst gedrag**
- 5. Onze aanpak van ongewenst gedrag**
- 6. Klachtenregeling**

Bijlage 1: Gesprekskaart

Bijlage 2: Aanwezige programma's en materialen op KOC de Brakken

Bijlage 3: Pestprotocol

1. Achtergrond en doelstellingen

Achtergrond

Onze school moet een veilige plaats zijn, waar geen ruimte is voor ongewenst gedrag. Elke leerling, leerkracht en ouder moet zich gekend, gehoord, gezien en erkend voelen bij KOC De Brakken. Dit willen we bereiken door middel van duidelijke regels en afspraken en een transparant beleid ten aanzien van agressie, geweld, discriminatie, intimidatie, vandalisme, pesten en diefstal.

In dit protocol is omschreven hoe wij werken aan een fijne schoolomgeving met een goed opvoedkundig klimaat. Uitgangspunten zijn: rust, respect, verantwoordelijkheid en veiligheid. Mede hierdoor kunnen kinderen zich zowel op cognitief als sociaal-emotioneel gebied zo optimaal mogelijk ontwikkelen. De kinderen vergroten op deze wijze hun persoonlijke vaardigheden, zelfvertrouwen en gevoel van eigenwaarde.

De leerkrachten, ouders en alle andere betrokkenen werken samen om te komen tot positief gedrag van de kinderen op school en thuis. Dit doen wij door juist de gewenste gedragingen aan te leren, volgens de Kanjer Methode, klassengesprekken, De gouden weken en de SEV training (zie bijlage 1: Programma's/Materialen /Interventies/Werkvormen op De Brakken). Op ongewenste gedragingen wordt effectief gereageerd.

Dit gedragsprotocol is bestemd voor:

- leerlingen, ouders en personeel van KOC De Brakken
- andere personen die in opdracht van de school werkzaam zijn, zoals gastdocenten, invallers, vrijwilligers, stagiaires
- personen die ondersteunende werkzaamheden verrichten
- bezoekers van de school

Doelen

Met dit protocol willen we:

- de geschreven en ongeschreven schoolregels samenvatten in een handzaam en helder pakket, wat voor alle betrokkenen goed uitvoerbaar is;
- één doorgaande lijn aangeven, wat betreft onze verwachtingen t.o.v. leerlingen, ouders, teamleden en betrokkenen;
- onze definitie van gewenst en ongewenst gedrag en de wijze waarop wij daarop reageren, beschrijven;
- de grenzen van KOC De Brakken aangeven;
- positief gedrag binnen onze school bevorderen;
- veiligheid, respect en verantwoordelijk gedrag handhaven;
- concrete regels stellen en duidelijke verwachtingen scheppen;
- samenwerken met ouders om het welbevinden van de kinderen te borgen;
- doelmatig reageren op pesten, ongehoorzaamheid en escalatie van ongewenst gedrag (zie ook anti-pestprotocol, protocol internet, protocol mobiele telefoon en protocol schorsen en verwijderen)

2. Een veilig schoolklimaat

Wij streven naar een klimaat waarin:

- leerlingen, ouders en leerkrachten zich veilig en geaccepteerd voelen
- mensen "anders" mogen zijn, zonder uitgestoten te worden
- iedereen gerespecteerd wordt
- we leerlingen een gevoel van warmte en veiligheid bieden
- we gemeente aandacht hebben voor (problemen van) onze leerlingen
- we werken met duidelijke regels en afspraken, normen en waarden
- orde en regelmaat heersen
- waar naast het aanbod van mogelijkheden ook duidelijke grenzen zijn

3. Verwachtingen, afspraken en regels

In dit gedragsprotocol beschrijven we afspraken, regels en maatregelen die gericht zijn op het stimuleren van positief gedrag. Dit betekent dat we bij De Brakken verwachtingen hebben ten aanzien van het gedrag van leerkrachten, ouders en leerlingen. Het consequent toepassen van de schoolregels en eventuele sancties staat in dit protocol beschreven.

Afspraken en regels

Binnen de groepen:

De schoolregels vormen het kader voor de klassenregels en de gedragsregels binnen de groepen en het schoolgebouw. Ze zijn gebaseerd op Kanjer Methode, de gouden weken en PBS.

Kenmerken van klassenregels:

- Beschrijven concreet gewenst gedrag.
- Zijn passend voor het leeftijdsniveau van de groep.
- Zijn een detaillering naar het omgaan met elkaar binnen de groep.
- Gelden in de betreffende groep om de organisatie in de groep zo soepel mogelijk te laten verlopen.
- Worden door de groepsleerkracht, voor zover mogelijk, in samenspraak met de kinderen uit de groep gemaakt.

Kenmerken van gedragsregels:

- creëren cultuur van eenduidigheid,
- zijn positief (wat je wel wilt zien, horen),
- betrekken alle leerlingen,
- zijn gericht op alle vormen van gedrag (veiligheid, respect, verantwoordelijkheid),
- zijn bekend bij alle leerlingen, personeelsleden en ouders,
- worden in de lessen “onderwezen” en geoefend,
- worden algemeen bekend gemaakt en zichtbaar opgehangen.

Binnen komen

- Ik kom op tijd op school.
- Als ik de zoemer of de juf / meester hoor ga ik rustig in de rij staan.
- ik sta rustig in de rij en kijk naar de juf/meester.
- Achter de juf/meester loop ik rustig in de rij.
- Ik hang mijn jas op.
- Ik zet mijn tas weg (groep 1/2) of hang mijn tas weg.
- Ik zorg dat ik de ander niet in de weg sta.
- Ik loop rustig de klas binnen en ga direct op mijn plaats zitten.

Pauze/naar huis gaan

- De juf/meester zegt wie naar buiten mag.
- Ik loop rustig vanuit de klas naar de gang.
- Ik pak in stilte mijn (fruit)spullen op de gang.
- Ik zorg dat ik niemand in de weg sta.
- Iedereen gaat in de rij staan en loopt rustig naar buiten (deels) onder begeleiding van de leerkracht.
- Ik loop rustig naar het schoolplein.
- Ik wacht buiten op klasgenootjes, broertjes of zusjes.

Onderlinge afspraken:

De leerkracht staat voor de deur (in de gang) om de kinderen 's morgens te verwelkomen (contact maken, vanaf groep 3 hand geven), zodat de situatie op de gang gelijktijdig in de gaten gehouden kan worden.

Na de zoemer, aan het einde van het dagdeel, lopen wij als laatste met de kinderen naar de gang en zorgen we dat ze rustig naar buiten gaan.

Actief toezicht houden

Op het schoolplein houden we toezicht en observeren wij volgens het surveillancerooster.

Op het schoolplein (voordat de les begint en tijdens de pauzes) passen we alle elementen van actief toezicht houden toe:

- We lopen rond met extra aandacht voor probleemgebieden.
- We kijken (en luisteren) rond, we vergroten gelegenheid voor positief contact.
- Wij geven positieve bekrachtiging.
- Wij passen educatieve correcties toe (direct, passend en specifiek voor dat gedrag).
- Direct en consistent laten we consequenties voelen (neutraal, niet verwijtend en consequent).
- Wij treden als een team op. Ieder leerkracht is verantwoordelijk voor ieder kind.

Algemene regels **in de klas** die binnen de gehele school gelden:

- Binnen de gekele school hanteren wij "Geef mij de 5!": Ik zit goed, mijn handen zijn bij mezelf, mijn ogen kijken, mijn oren luisteren, ik ben stil!
- Ik ben aardig tegen andere kinderen.
- Ik gedraag me zodanig dat een ander zich veilig voelt.
- Ik ben voorzichtig met materiaal van mezelf en van een ander.
- Wanneer ik iets wil lenen van een ander vraag ik dat eerst.
- Wanneer ik mag overleggen met een ander doe ik dit zachtjes.
- Ik lach met andere kinderen, maar nooit om andere kinderen.
- Als een kind iets doet wat ik niet wil zeg ik duidelijk: hou op, dit wil ik niet!
- Tijdens uitleg luister ik en zorg ik dat ik in de klas blijf.
- Ik heb alleen mijn telefoon in de klas na toestemming van de leerkracht. Deze zet ik uit en mag alleen na toestemming van de leerkracht weer aan.

T.a.v. de open ruimtes van de school:

Toiletgebruik

- Ik ga rustig naar de wc als het mag.
- Ik houd het netjes en droog.
- Ik trek door en was mijn handen.
- Ik meld het als er iets mis is.
- Ik laat anderen met rust.
- 1 leerling per klas

Kleedkamer

- Ik ga zorgvuldig om met spullen van mezelf, anderen en school.
- Ik laat mijn spullen netjes achter en zorg ervoor dat de kleding in de tas zit of aan de haakjes hangt.
- Ik ben rustig.
- Ik laat anderen met rust.

Op de trap

- Ik loop rustig op de trap.
- Ik ben stil.

Speelplaats

- Ik loop met de step aan de hand.
- Als ik hulp nodig heb spreek ik een leerkracht aan.
- Ik speel op afgesproken plaatsen.
- Ik blijf weg bij de fietsen.
- Ik blijf op het plein.
- Ik zorg voor een schoon plein.
- Ik zorg voor een gezellige speeltijd.
- Ik stop met spelen als de bel gaat
- Wij gaan rustig in een rij naar binnen.

Gang / hal

- Ik loop rustig door de gang.
- Ik loop via de afgesproken route in één keer door.
- Ik houd mijn handen en voeten bij me.
- Ik ben beleefd en vriendelijk naar anderen.
- Ik houd de deur open voor anderen
- Ik spreek op overlegstem/fluisterton toon.
- Ik houd de gang netjes en opgeruimd.
- Ik hang mijn spullen aan de kapstok.
- Ik neem al mijn spullen mee naar huis.

Schoolvieringen:

- Ik zit netjes op mijn plaats.
- Ik kijk en luister goed.
- Ik wacht rustig af / ben geduldig.
- Ik luister naar de aanwijzingen.

Uitstapjes:

- We zijn te gast en zo gedragen we ons ook.
- Wij houden ons aan de regels die gelden op de plek waar wij te gast zijn.
- Ik hanteer de gedragsregels die ook op school / in de klas gelden tenzij mijn leerkracht aangeeft dat er sprake is van een uitzondering.

Ouders

- Ik ben op de hoogte van de regels die voor mijn kind gelden.
- Ik houd me aan de leerplichtwet en zorg dat mijn kind op tijd op school is.
- Ik geef wijzigingen in de gegevens zoals vermeld bij inschrijving, direct aan de school door bij de administratie.
- Ik ga met respect met de kinderen, medewerkers en andere ouders om.
- Ik spreek alleen mijn eigen kind aan op gedrag. Indien ik wat wil melden over het gedrag van een ander kind doe ik dat bij de leerkracht.
- Ik sta achter de uitgangspunten, regels en doelstellingen van de school.
- Ik werk samen met de leerkrachten t.b.v. de ontwikkeling van mijn kind.
- Ik vervul een voorbeeldrol.
- Ik ben betrokken bij het onderwijs van mijn kind.
- Ik bezoek de ouderavonden.
- Indien er belangrijke gebeurtenissen thuis spelen die van invloed zijn op het functioneren en/of welbevinden van mijn kind informeer ik de leerkracht.
- Als een handeling van de school/leerkracht vragen oproept, maak ik dit bespreekbaar en ga ik naar de desbetreffende persoon.

4. Wat verstaan wij onder ongewenst gedrag

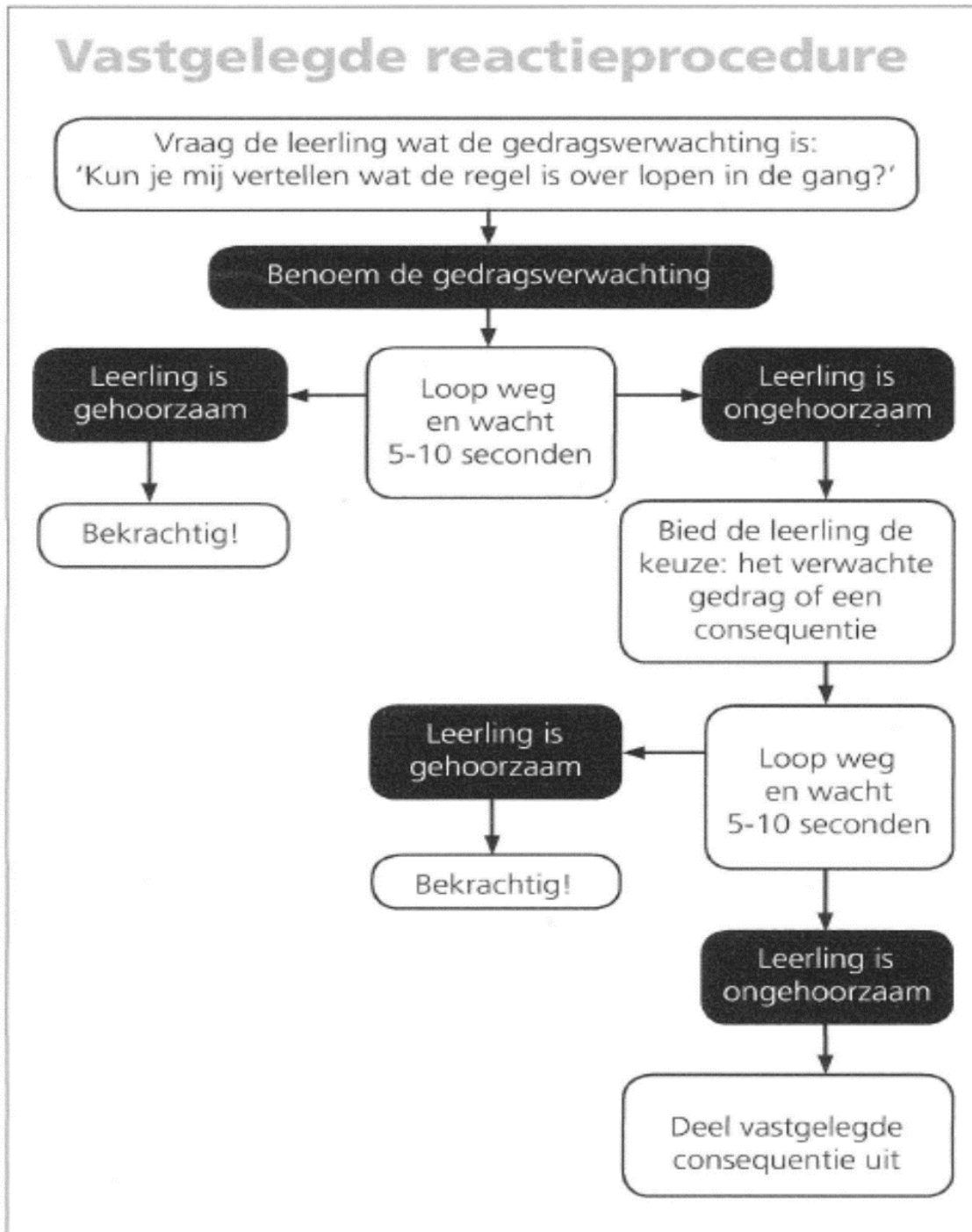
Onder ongewenst gedrag verstaan we:

- Overtreden van voorgaande regels.
- Agressie en geweld:
 - Het pesten, psychisch of fysiek lastigvallen, bedreigen of aanvallen van anderen.
 - Wapenbezit
- Verbale agressie:
Schuttingtaal, vloeken, kwetsen, vernederen
- Vandalisme:
Het met opzet vernielen, beschadigen of onbruikbaar maken van andermans bezittingen.
- Diefstal:
Het heimelijk wegnemen of zich ten onrechtmatig toe-eigenen van andermans bezittingen.
- Discriminatie:
Het in welke vorm dan ook doen van uitspraken en nemen van beslissingen over, of het verrichten van handelingen ten opzichte van personen die beledigend zijn voor die personen vanwege ras, godsdienst, geslacht, beperking, levensovertuiging, leeftijd en/of seksuele geaardheid dan wel het maken van enig onderscheid op basis van deze factoren.
- Intimidatie:
Ongewenste (seksuele) toenadering in de vorm van verzoeken om (seksuele) gunsten of ander verbaal, non-verbaal of fysiek gedrag.
- Weglopen van school:
Zonder toestemming de school verlaten.

5. Onze aanpak van ongewenst gedrag

Voor KOC De Brakken geldt dat ongewenst gedrag niet wordt geaccepteerd.

Als we ongewenst gedrag opmerken, handelen we volgens onderstaande reactieprocedure.
Als we binnen en rondom KOC De Brakken ongewenst gedrag opmerken handelen alle partners volgens de volgende reactie procedure:

Algemene aanpak binnen de groep

Negatief probleemgedrag zien we als onvermogen, als klemzitten.

De leerling heeft een tekort aan eigen structurerend, probleemoplossend vermogen door een tekort in aanleg of in omgevingsfactoren. Wij gaan niet van onwil uit. Anders zijn we bezig met beheersen en achteraf corrigeren. Als we van onvermogen uitgaan werken we preventief en bieden we hulp voordat het mis gaat.

- We geven vooral non verbale signalen, met de vingers knippen, 'rustig aan' gebaar etc. en we verwijzen zakelijk naar gemaakte afspraken.
- We zijn zuinig met maatregelen zoals bv. uit de klas sturen. Als het toch moet proberen we een korte time out te geven, waarbij de leerling precies weet waarom hij even af moet koelen en dat hij snel opgehaald wordt. De leerkracht houdt de regie en geeft de leerling de gelegenheid zijn fout te herstellen.

- eerst negeren
- dan de leerling aankijken en ondertussen doorgaan met de les/activiteit (niets zeggen!)
- naam noemen en gelijk doorgaan met de les, probeer hem/haar zo weer op de les te richten en gezichtsverlies te voorkomen
- naam noemen en aankijken, afspraak verwoorden en ik-boodschap geven (vb. "Olleke, wat was de afspraak ook alweer? Ik wil dat je..."), daarna omdraaien en weglopen. Als het kind pruttelt, niet op reageren! Na ongeveer 20 sec. kijken of de leerling zich aan de afspraak houdt. Als hij/zij zich niet aan de afspraak houdt dan:
- naam noemen en waarschuwen ("Olleke, dit is de 2e keer dat je er doorheen praat, je weet dat als het weer gebeurt je binnen blijft tijdens het buiten spelen). Als het niet gaat dan moet je doen wat je beloofd/gezegd hebt, er volgt rustig en kalm gesteld de consequentie met het kind (dat hij binnen blijft of...).
- Als de situatie weer rustig is kies je een moment om een echt praatje en contact met het kind te maken, zonder veroordelen of negatief toespreken. Dat gesprek voer je 1:1.

3 stappen van onacceptabel gedrag

- In dit protocol staan voorbeelden van onacceptabel gedrag opgedeeld in 3 stappen. Bij iedere stap hebben we passende vervolgstappen en consequenties genoteerd.
- We vinden het belangrijk dat er na het vertonen van onacceptabel gedrag één duidelijke lijn is in leerkrachtaanpak qua consequenties/sancties.
- Gedrag is nooit zwart of wit. We beseffen ons dat we niet iedere vorm van onacceptabel gedrag in een stap onder kunnen verdelen.
- De groepsleerkracht voert (mogelijk in samenwerking met anderen) de passende acties uit die bij de stap horen en is verantwoordelijk voor de communicatie met ouders en het vastleggen van de situatie in Parnassys.
- Wanneer de groepsleerkracht niet bij het incident is geweest (bijvoorbeeld tijdens buitenspel) helpen andere betrokken leerkrachten in te schatten bij welke stap het (herhaaldelijk) onacceptabele gedrag hoort.

Protocol onacceptabel gedrag – groep 1 t/m 8**

Typen gedrag per stap	Stap 1	Stap 2	Stap 3
Acties	<ul style="list-style-type: none"> ● Ander kind uitschelden ● Ongepast taalgebruik ● Brutaal naar een volwassene ● Werk weigeren ● Liegen ● De les verstoren ● Clownesk gedrag laten zien ● Een ander uitlachen/beledigen ● Een ander buitensluiten ● Fysiek reageren op een kind (groep 3 t/m 5) ● Extreem fysiek geweld (groep 1/2). ● Stelen van andere kinderen of de leerkracht 	<ul style="list-style-type: none"> ● <u>Herhaaldelijk</u> *1 ongepast taalgebruik en/of brutaal zijn ● <u>Herhaaldelijk</u> *1 fysiek reageren op een kind (groep 1 t/m 5) ● <u>Herhaaldelijk</u> *1werk weigeren ● stelen ● Fysiek reageren op een kind (groep 6 t/m 8) ● Provoceren ● Pesten (zie ook pestprotocol) ● De les structureel verstoren ● Discriminatie (in woord of gedrag) ● Een volwassene uitschelden ● Weglopen uit het lokaal zonder toestemming/ goede reden 	<ul style="list-style-type: none"> ● Fysiek reageren op een volwassene ● Ondanks interventies structureel fysiek blijven reageren op andere kinderen. ● Structureel bedreigen/ intimideren van leerlingen of volwassenen ● Seksueel intimideren ● Alle regels negeren en niet aanspreekbaar zijn op het gedrag ● Stelen van kostbare spullen ● Vandalisme ● Weglopen (uit gebouw) ● Veiligheid van anderen in gevaar brengen
	<ul style="list-style-type: none"> ● Er wordt getracht de oorzaak van het gedrag te achterhalen en hieraan te werken. ● Bij deze incidenten zijn mogelijke consequenties: op het nadenkstoeltje zitten, op de gang zitten, bij een andere leerkracht de les afmaken, een korte tijd binnen blijven tijdens de pauze of na schooltijd. Tijdens een leuke les iets anders doen. ● Er worden excuses aangeboden. De gesprekskaart kan worden ingevuld *2. ● Wanneer een leerling door zijn of haar gedrag een deel van de les heeft gemist wordt dit werk ingehaald. Als een leerling bewust weigert om dit werk te maken, dan moet het werk thuis worden (af)gemaakt. ● Na herhaling van deze gedragingen worden ouders ingelicht en volgt een gesprek met kind en/of ouders. ● Ook wordt er (bij herhaling) een notitie in Parnassys gemaakt. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Bij pesten treedt naast onderstaande acties ook altijd het pestprotocol in werking. ● Er wordt getracht de oorzaak van het gedrag te achterhalen en hieraan te werken. ● Gesprekskaart (indien nodig, vanaf groep 3) invullen en bespreken met de betreffende leerling *2. ● Direct ouders inlichten en een afspraak maken voor een gesprek met kind, ouders en eventueel intern begeleider. ● Zo snel mogelijk na het incident volgt een passende consequentie op het gedrag: Het (deels) overslaan van een voor het kind leuke les of (meerdere) pauze(s) binnen blijven. ● Er worden excuses aangeboden en eventuele materiële schade wordt vergoed door de leerling/ouders. ● Wanneer een leerling door zijn of haar gedrag een deel van de les heeft gemist wordt dit werk ingehaald. Als een leerling bewust weigert om dit werk te maken, dan moet het werk thuis worden (af)gemaakt. ● Incidenten noteren in Parnassys. ● Inlichten van de SEO-werkgroep en intern begeleider. De IB-er brengt indien nodig, een externe op de hoogte. ● Een leerlingcontact kan ingezet worden om de leerling nadrukkelijk te laten blijken dat grenzen van onacceptabel gedrag bereikt zijn en wat de daarbij behorende sancties zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Gesprekskaart (indien nodig, vanaf groep 3) invullen en bespreken met de betreffende leerling *2. ● De leerling is die dag niet meer welkom in de klas. Hij/zij werkt in een andere klas, bij IB of moet naar huis. De leerling krijgt dus een time-out. ● Wanneer ouders het kind ophalen gedurende een dag wordt het gemiste werk van die dag mee naar huis gegeven. ● Direct ouders inlichten en een afspraak maken voor een gesprek met kind, ouders en mogelijk IB'er en directie. ● Incidenten, afspraken, consequenties, mogelijk met handtekening in Parnassys. ● Intern begeleider is nauw betrokken. Externe hulpmiddelen/hulpverlening worden eventueel ingezet. ● Er worden excuses aangeboden en eventuele materiële schade wordt vergoed door de leerling/ouders. ● De directie kan het schorsingsprotocol in gang zetten. Voorafgaand wordt de leerplicht- ambtenaar geïnformeerd en het bestuur. Tip: leerplicht ook lopende traject informeren, ook om advies vragen (consultatie), ook jeugdhulpverlening/mw vroegtijdig inzetten ● In geval van ernstige delicten kan school overgaan tot een melding bij de politie/bureau Halt. ● Weglopen uit het gebouw: ouders worden gebeld om hun kind mee te helpen zoeken en op te vangen. Vanuit school zullen medewerkers die geen klas hebben de weggelopen leerling achterna gaan en gaan zoeken. De leerkracht blijft bij de eigen groep. Wanneer een kind is weggelopen zal in samenspraak met ouders en de leerling achterhaald proberen te worden wat de aanleiding was en zal deze waar mogelijk in de toekomst voorkomen worden. Bij structureel weglopen zal de directie samen met de leerkracht en ouders in gesprek gaan om na te gaan of basisschool De Brakken nog de juiste onderwijslocatie is voor deze leerling aangezien er bij de Brakken deuren en poorten niet op slot gaan tijdens lestijd en de veiligheid van het weggelopen kind vanuit school daardoor niet gewaarborgd kan worden.
<p>**bij een eenmalig ernstig voorval kan de directie het protocol negeren en gelijk overgaan tot een directie orde maatregel. Mocht er een situatie voorvallen waarin het protocol niet voorziet dan neemt de directie een besluit.</p> <p>*1 Herhaaldelijk betekent: meer dan 1x per maand*2 Deze kaart wordt het hele schooljaar bewaard (digitaal of op papier) om evt. nog op terug te kunnen pakken.</p>			

6. KLACHTENREGELING

Indien kinderen of ouders vragen en opmerkingen hebben of ontevreden zijn over het een of ander, kunnen zij dit bespreken met de groepsleerkracht en/of de directie. Teamleden kunnen bij de bouwcoördinator of directie terecht.

Bent u nog niet tevreden, dan kunt u het bevoegd gezag (het bestuur) inlichten. Het bevoegd gezag zal samen met u naar een oplossing zoeken. Als het nodig is, kan dat gebeuren door een interne klachtencommissie. Ouders, kinderen en teamleden kunnen in deze procedure worden begeleid door de vertrouwenscontactpersonen van de school.

Aanspreekpunten KOC De Brakken

Directeur: dhr. C. Diepstraten

Adjunct directeur: mevr. K. de Krom

Intern begeleider: mevr. M. Dierckx - de Haan / mevr. R. Diepstraten

Vertrouwenspersoon: dhr. W. Kleemans / Mevr. D. Michielsen

Bijlage 1: Gesprekskaart

Gesprekskaart

Naam:

Datum:

Met wie had ik een conflict:

1. Wat is er gebeurd?

duwen

slaan

schoppen

schelden

buitensluiten

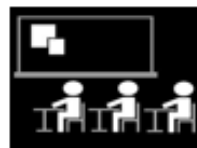

.....

2. Wanneer is het gebeurd?

buiten spelen

tijdens de les

naar buiten/binnen lopen

.....

3. Wie waren er bij?

.....

.....

.....

.....

ik

4. Wat was je aan het doen?

rennen

spelen

werken

.....

5. Wat heb jij gedaan?

duwen	slaan	schoppen	schelden	buitensluiten
					

6. Wat heeft de ander gedaan?

					
duwen	slaan	schoppen	schelden	buitensluiten

7. Hoe voel je je hierbij?

8. Wat wil je in het vervolg? (Wat wil je dat er niet meer gebeurt en wat wil je dan wel?)

Wel:

Niet:

9. Wat zijn mogelijke oplossingen?

					
Time-out	uitpraten	samen verder	hand geven	straf

10. Hoe kun je dit de volgende keer voorkomen?

Bijlage 2: Aanwezige programma's en materialen op KOC de Brakken

Algemeen (universeel)

Leerlinggesprek / klassengesprek
Kanjer methode
Teach like a Champion

Sociale cognitie

Leerlinggesprek / klassengesprek
SEV training
Meidenvenijn
Ik ben speciaal
Het grote ik boek
Hoe wordt ik boos?
Stop hoe los ik het op?
Samen denken en doen
Zelfcontrole op school
Zelfregulatie

Sociale vaardigheden

Leerlinggesprek / klassengesprek
SEV training
Leer samen spelen met Tim en Flapoor
Hoe wordt ik boos?
Stop hoe los ik het op?
Samen denken en doen
Zelfcontrole op school
Zelfregulatie
Denken + doen is durven
Je bibbers de baas

Sociale weerbaarheid / weerbaarheidstraining

Leerlinggesprek / klassengesprek
SEV training
Rots en waterprogramma
Leer samen spelen met Tim en Flapoor
Hoe wordt ik boos?
Stop hoe los ik het op?
Samen denken en doen
Zelfcontrole op school
Zelfregulatie
Denken + doen is durven
Je bibbers de baas

Emotionele weerbaarheid

Leerlinggesprek / klassengesprek
Stop denk doe
Voelsprietten
SEV training
Leer samen spelen met Tim en Flapoor
Hoe wordt ik boos?
Stop hoe los ik het op?
Samen denken en doen
Zelfcontrole op school
Zelfregulatie
Denken + doen is durven
Je bibbers de baas

Agressiereductie

Leerlinggesprek / klassengesprek
Alles Kidzz
Haal Grrr uit agressie
SEV training
Hoe wordt ik boos?
Stop hoe los ik het op?
Zelfcontrole op school
Zelfregulatie

Angst

Leerlinggesprek / klassengesprek
SEV training
Denken + doen is durven
Je bibbers de baas

Overige

Kikker be cool
Kwaliteitenspel
De gouden weken
Energizers
Het volle hoofdenboek
Ik hoor bij jullie allebei (werkboek voor scheidingskinderen)
Psycho-educatie autisme
Mindfulness voor kinderen
Pestprotocol
Beestengewoel in de klas (voor)leesboek- José Ravens

de Brakken
kindontmoetingscentrum

Pestprotocol

2019-2021

KOC De Brakken
Burgemeester Sweensplein 7
5121 EM Rijen
0161 223074
info@brakken.nl
www.brakken.nl

1. Doel van het pestprotocol

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook op onze school. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Dit onderwijsprotocol tegen pesten heeft als doel het probleem van pestgedrag bij kinderen te voorkomen en zo nodig aan te pakken en daarmee het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van de kinderen daadwerkelijk te verbeteren.

Dit alles willen we bereiken door regels en afspraken zichtbaar te maken voor kinderen en volwassenen, zodat als er zich ongewenste situaties voordoen, zij elkaar kunnen aanspreken op deze regels en afspraken.

De directie, het personeel en de MR van De Brakken verklaren het volgende:

"Pesten is een wezenlijk en groot probleem. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor slachtoffers als voor de pesters. Dit ernstige probleem leidt tot de noodzaak van een aanpak, in het bijzonder door de ouders en de leerkrachten. Directie, personeel en MR moeten zo goed mogelijk samenwerken met leerlingen en ouders om het probleem "pesten" op te lossen."

De ondertekenaars van dit protocol verplichten zich tot het volgende:

- Pesten zoveel mogelijk voorkomen door te werken aan een gezond pedagogisch klimaat
- Hulp bieden aan het gepeste kind
- Hulp bieden aan de pester
- Hulp bieden aan de zwijgende middengroep
- Hulp bieden aan de leerkracht
- Hulp bieden aan de ouders
- Het bewust maken en bewust houden van alle betrokkenen van het probleem
- Het gericht voorlichten van alle betrokkenen van De Brakken
- De aanwezigheid van meerdere vertrouwenspersonen op school
- De aanwezigheid van meerdere anti-pestcoördinatoren op school

Elke twee jaar wordt dit protocol geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. Dit pestprotocol vormt een onderdeel van het gedragsprotocol van onze school.

2. Wat is pesten eigenlijk?

2.1 De definitie van pesten

'Pesten is (psychisch, fysiek of seksueel) systematisch geweld van een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten die niet (meer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen.'

Bij pesten is er een duidelijk slachtoffer en een dader. De dader heeft de intentie om het slachtoffer te beschadigen. Het gedrag van de dader is (be-)dreigend. Het slachtoffer wordt beschadigd en kan zich vaak niet verweren. Pesten gebeurt herhaaldelijk, door dezelfde dader of daders, en met dezelfde slachtoffer(s). Pesten gebeurt vaak moedwillig om de ander verdriet te doen of om de pester zelf een goed gevoel te geven.

2.2 Is het plagen of is het pesten?

Plagen is niet hetzelfde als pesten. De verschillen zijn:

Plagen	Pesten
Gelijkwaardigheid	Machtsverschil
Over en weer	Hetzelfde slachtoffer
Humoristisch	Kwetsend/gemeen
Af en toe	Vaak/voortdurend
Vertrouwen	Stiekem

2.3 Kenmerken van pesten

- Pesten gebeurt opzettelijk.
- Pesten brengt schade toe.
- Bij pesten is er altijd sprake van ongelijke machtsverhoudingen.
- Pesten houdt niet vanzelf op maar wordt eerder erger wanneer er niet wordt ingegrepen.
- Pesten is van alle tijden en komt voor in alle cultuurgroepen.

2.4 Vormen van pesten

- Verbaal (bijv. schelden, bijnamen geven)
- Lichamelijk (bijv. slaan, schoppen, knijpen)
- Negeren (bijv. buitensluiten)
- Materieel (bijv. spullen afpakken of vernielen)
- Cyberpesten (bijv. hacken, bedreigen, foto's, stalken)
- Seksueel (bijv. intimidatie, ongewenste aanraking)
- Discriminatie (bijv. racisme)
- Indirect (bijv. roddelen)

3. Wat doen we op school preventief aan pesten?

3.1 Pedagogisch klimaat van de school

Op KBS De Brakken streven we ernaar dat alle leerlingen graag naar school gaan. Dit bereiken we door een vertrouwde, veilige en stimulerende schoolomgeving te bieden. Er is veel aandacht voor sociale competenties. Zowel op groepsniveau als schoolniveau zijn er afspraken gemaakt op welke manier we met elkaar omgaan. De leerlingen worden betrokken bij het opstellen van de klassenregels. Deze worden positief geformuleerd en zichtbaar in de klas opgehangen.

Het opvoeden van kinderen is een gezamenlijke doelstelling van ouders en schoolteam. Het is dan ook erg belangrijk om een standpunt te formuleren m.b.t. normen en waarden. Deze zijn gebaseerd op de katholieke identiteit van onze school.

Onze missie is samen te vatten in:

**"Betrokken – Evenwichtige – Sociale – Talent gebruikende" jongeren,
oftewel " BEST"**

3.2 De Gouden weken

De gouden weken zijn de eerste 4 weken van het. Deze zijn bij uitstek geschikt om een fundament neer te zetten voor een goede groeps sfeer waarvan het hele jaar geprofiteerd wordt. De nadruk ligt hierbij op groepsvormende activiteiten en werkvormen, waarvoor de leerkracht tijd vrijmaakt in het rooster. We werken volgens het boek 'De Gouden Weken, groepsvorming & ouderbetrokkenheid'(Boaz Bijleveld).

3.3 ZIEN!

ZIEN! is een observatie- en registratie-instrument om de leerkracht te helpen bij het ondersteunen van leerlingen en groepen op het gebied van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Het geeft concrete doelen en handelingssuggesties voor de leerkracht.

3.4 Kanjer methode

De Kanjermethode is een effectief antwoord op hoe te komen tot gewenst sociaal gedrag. Pesten krijgt binnen de methode een grote rol en komt vaak aan bod. De Kanjermethode hanteert hierbij de volgende **Kanjerregels** die zorgen voor rust, respect en regelmaat.

We vertrouwen elkaar, we helpen elkaar

***We zijn eerlijk en aardig voor elkaar
We werken fijn samen
We hebben plezier
We doen mee***

Het belangrijkste doel van de kanjermethode is dat een kind positief over zichzelf en de ander leert denken. Ze geeft de kinderen handvatten in sociale situaties zoals:

- Samenwerken
- Kritiek durven en kunnen geven en ontvangen
- Uit slachtofferrollen stappen en heft in eigen handen nemen op een gezonde manier
- Leren te stoppen met pesten en treiteren

3.5 Taakspel

Met Taakspel houden leerlingen zich beter aan klassenregels en het draagt bij aan een positieve groeps sfeer. Regel overtredend gedrag neemt af mede doordat positief gedrag benoemd en beloond wordt en negatief gedrag genegeerd. De leerlingen gaan daardoor beter en taakgericht werken. Ook doordat kinderen elkaar op een positieve manier aanleren spreken, ontstaat er een prettiger klassen klimaat. Leerlingen spelen Taakspel in teams tijdens de reguliere lessen of activiteiten.

3.6 Coöperatief Leren

Les krijgen over sociale vaardigheden is iets anders dan het verwerven van sociale vaardigheden. Sociaal gedrag leer je binnen een context waarin het ook nodig is om sociale vaardigheden toe te passen. Sociale vaardigheden gebruiken moet functioneel zijn. Structureel Coöperatief Leren geeft leerlingen de kans om sociale vaardigheden op een natuurlijke manier te verwerven.

3.7 Teamscholing Pedagogisch Tact

Pedagogische Tact houdt in dat je het goede doet, ook in de ogen van het kind. Om weer beter naar het kind te leren kijken, luisteren en te communiceren hebben we de Teamscholing Pedagogisch Tact gevolgd. De interactie tussen leerkracht en kind is door deze teamscholing verbeterd en dat is van groot belang als het gaat om pestproblematiek.

3.8 Vertrouwenspersonen en anti-pestcoördinatoren

Op onze school hebben we meerdere vertrouwenspersonen en anti-pestcoördinatoren. Deze leerkrachten zijn opgeleid voor deze specifieke taken. Door de aanwezigheid van deze specialisaties kunnen we pesten beter signaleren en verhelpen.

Huidige vertrouwenspersonen:

- Wouter Kleemans
- Daniëlle Michielsen

Huidige anti-pestcoördinatoren:

- Bregje Hoeks

De groepsleerkracht blijft echter altijd het eerste aanspreekpunt in geval van pesten!

4. Wat doen we als er gepest wordt?

De vijf-sporen aanpak

Indien er sprake is van pesten, gaan we daar als Brakken actief mee aan de slag. Allereerst treedt stap 2 van het gedragsprotocol in werking. Daarnaast gaan we aanvullend uit van de aanbevelingen uit de hieronder beschreven 'Vijfsporen aanpak'. Deze zijn afkomstig uit het Nationaal Pestprotocol. Op een actie volgt altijd een reactie:

Een "lik op stuk beleid". Wil je pesten effectief bestrijden dan moeten de volgende vijf groepen meegenomen worden in het proces.

4.1 De leraar

Leraren hebben een sleutelrol in de aanpak van het pesten. Zij zijn de eerst verantwoordelijken voor de aanpak van het pesten. Het is belangrijk dat zij pesten vroegtijdig signaleren en effectief bestrijden. De leraren kunnen advies inwinnen bij de intern begeleider en de anti-pestcoördinatoren. In deze fase zal de leerkracht, afhankelijk van de ernst van de zorg, de ouders op de hoogte stellen. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan het gepeste kind en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

4.2 Hulp aan het gepeste kind

Uiteraard moet ook hulp aan het slachtoffer worden geboden. Kinderen die voortdurend worden gepest, kunnen op verschillende manieren reageren. In sommige gevallen worden kinderen passief maar het kan ook voorkomen dat een gepest kind zelf gaat uitdagen of pesten.

Begeleiding van de gepeste leerling:

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- De leerling inzichtelijk maken wat mogelijke reacties voor effect kunnen hebben. Wenselijke reacties ook oefenen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet over beschermen. Hiermee plaats je het gepeste kind in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
- Ouders adviseren samen met hun kind een sociale hobby te zoeken; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Sociale vaardigheidstraining, zelfverdediging en kanjertraining kunnen mogelijk interventies zijn.

4.3 Hulp aan de pester

Er wordt uiteraard met de pester gesproken. Dit kan een probleemoplossend gesprek zijn (op zoek naar de oorzaak) om vervolgens de gevoeligheid voor wat hij met het slachtoffer uithaalt te vergroten, gekoppeld aan afspraken met evaluatiemomenten. Het advies is om de pester even de gelegenheid te bieden om zijn leven te beteren alvorens zijn ouders erbij te betrekken. Natuurlijk is dit wel afhankelijk van de ernst van het pestgedrag.

Begeleiding van de pester:

- Praten; de reden achterhalen van het pesten
- Laten zien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Kind bijv. de 'stop-denk-doe houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Sociale vaardigheidstraining en kanjertraining kunnen mogelijk interventies zijn.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie
- Gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- In een niet-passende rol worden gedrukt
- Competitief ingesteld zijn
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas of in de buurt

4.4 Hulp aan de zwijgende middengroep

Om de zwijgende middengroep tot bondgenoot in de strijd tegen het pesten te maken, zijn de volgende acties mogelijk:

- Pesten aan de orde stellen in de klas bijvoorbeeld door aandacht voor dit pestprotocol en het onderwerp regelmatig terug te laten komen. Hierbij kunnen steeds verschillende contexten en werkvormen gebruikt worden.
- Als een leraar met de klas spreekt over pesten, is het raadzaam geen pestsituatie die op dat moment in de klas speelt als uitgangspunt te nemen, maar het onderwerp daarbovenuit te tillen. Gebeurt dit niet dan kan de klas het probleem ontkennen, bagatelliseren, het slachtoffer de schuld geven of zeggen dat het maar een grapje is.
- Via rollenspel het buitengesloten zijn aan den lijve ondervinden.

4.5 Hulp aan de ouders

Tips voor ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sociale sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Tips voor ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans een pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sociale sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Tips voor ouders van de zwijgende middengroep:

- Neem (de ouders van) het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Tips om pesten te herkennen:

Het herkennen van pesten is vaak erg lastig. Als je weet waar je op moet/kunt letten, kan het gemakkelijker zijn om pesten te signaleren.

Kinderen die gepest worden kunnen thuis meerdere signalen afgeven, zoals:

- Ze gaan niet graag naar school.

- Ze hebben kneuzingen, verwondingen of kapot gescheurde kleren.
- Ze nemen nauwelijks klasgenootjes mee naar huis.
- Ze vervallen in vroeger gedrag, zoals bedplassen of weer gaan duimen.
- Ze gaan achteruit in hun schoolprestaties door verminderde concentratie.
- Ze lijken gestrest, ongelukkig en depressief.
- Ze slapen onrustig en hebben nare dromen.
- Ze hebben geen eetlust.
- Ze zijn ook thuis meer prikkelbaar en sneller in een ruzie betrokken.
- Ze lopen of fietsen alleen naar school.
- Ze hebben vaak last van lichamelijke klachten zoals hoofdpijn of buikpijn.
- Ze zijn onhandig en kinderlijk. Ze kunnen vreemde of irritante gewoontes hebben, waar ook volwassenen zich aan kunnen storen.
- Ze proberen terug te vechten als ze worden aangevallen of beledigd. Ze zijn regelmatig bij vechtpartijen betrokken en kunnen zeer temperamentvol overkomen.

5. Stappenplan anti-pestprotocol

Iedere melding van pestgedrag dient serieus genomen te worden en te worden geverifieerd. Op het moment dat een leerling, een ouder of een collega melding maakt van pestgedrag worden de volgende stappen ondernomen. Deze stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen.

Stap 1

De leerkracht heeft een gesprek met de leerling die pest (de pester) en de leerling die gepest wordt (de gepeste). Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. Indien wenselijk kan de leerkracht de intern begeleider en de anti-pestcoördinator op de hoogte stellen/om advies vragen. Het team, overblijfkkrachten en gymdocenten worden (indien nodig) op de hoogte gesteld van het pestgedrag i.v.m. toezicht op het plein en in andere vrije situaties buiten de klas.

Stap 2

De leerkracht heeft een gezamenlijk gesprek met de pester en de gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan/ te stoppen. Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag zal de leerkracht klassikaal aandacht schenken aan het probleem, waarbij gebruik gemaakt kan worden van beschikbare methoden. Er zal benadrukt worden dat alle kinderen zich veilig moeten voelen op school. Het melden van pesten is geen klikken. Angst om zaken te melden zal moeten worden weggenomen. Binnen een week vinden er een of meerdere evaluaties plaats om het proces te bewaken. Ouders van beide partijen worden mondeling of telefonisch op de hoogte gebracht.

Stap 3

In geval dat ouders melding hebben gemaakt van pestgedrag wordt teruggekoppeld naar de ouders. Er worden mededelingen gedaan m.b.t. de afspraken. Met de ouders wordt afgesproken dat er na de eerste evaluatie weer contact opgenomen zal worden. Deze stap zal ook worden genomen als de leerkracht de situatie als 'ernstig' inschat, zonder dat ouders melding hebben gemaakt.

Stap 4

Gesprek met pester en gepeste (leerkracht kan zelf inschatten wat het beste is: gezamenlijk of afzonderlijk). Is het gelukt om de afspraken na te komen? Zo ja: dan de afspraken handhaven/ bijstellen en een volgend gesprek over twee weken. Zo nee: analyse opstellen, waardoor het mis is gegaan. Leerkracht overlegt met intern begeleider. Er wordt een handelingsplan opgesteld voor de komende twee weken. Het

team, overblijfkrachten en gymdocenten worden hiervan op de hoogte gebracht. Dit wordt tevens met de ouders gecommuniceerd.

Stap 5

Na twee weken is er opnieuw een gesprek tussen leerkracht en leerlingen. Verslag wordt uitgebracht aan intern begeleider. Zijn de effecten positief: dan langzamerhand afbouwen. Zo niet: nieuw handelingsplan opstellen waarbij eventueel ook externe deskundigheid ingeschakeld kan worden.

Opmerkingen

- Alle concrete acties en afspraken worden door de leerkracht vastgelegd in ParnasSys.
- Acties en afspraken dienen erop gericht te zijn het pesten onmiddellijk te stoppen en het gedrag te veranderen.
- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld vanuit CJG.
- Indien nodig kan er besloten worden om onderstaande stappen te ondernemen.

Stap 6

Gesprek met alle ouders uit de groep over het pestprobleem in de groep. Dit met name als er sprake is van een grote zwijgende groep onder de klasgenoten die niet op het pestgedrag reageert of durft te reageren. Dit gesprek wordt geleid door een directielid, intern begeleider of anti-pestcoördinator. De leerkracht(en) van de groep zijn op deze avond aanwezig.

Het doel van dit gesprek is informatieverstrekking en wat ouders kunnen doen om het gedrag te beïnvloeden. Er zal ook gestimuleerd worden dat ouders onderling contact zoeken. In het uiterste geval kunnen in goed overleg met alle partijen (leerkracht, ouders, intern begeleider, anti-pestcoördinator en directie) eventueel nog twee stappen gezet worden:

Stap 7

Een leerling (pester of gepeste) wordt (tijdelijk) in een andere groep geplaatst. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Stap 8

De pester wordt geschorst voor maximaal vijf dagen. Mocht dit meerdere keren noodzakelijk zijn dan zal er met het Bevoegd Gezag worden overlegd of er een verwijderingsprocedure voor de pester(s) in gang kan worden gezet.

6. Cyberpesten

Sinds de komst van het internet, de mobiele telefoon en sociale media kunnen pesters hun slachtoffers op afstand, anoniem en non-stop lastigvallen. Was het slachtoffer vroeger ten minste thuis nog veilig, nu kan de pester hem/haar ook thuis lastigvallen.

Vormen van cyberpesten

Anonieme berichten versturen via sociale media, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van een ander op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen, enz.

Effecten

De effecten van cyberpesten kunnen langduriger en wijder verspreid zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan, zijn soms niet meer te verwijderen.

Verantwoordelijkheid van de school en ouders

Cyberpesten gebeurt voornamelijk buiten de school. Toch kunnen er zowel op school als in de thuissituaties negatieve gevolgen worden ervaren. Het ruziën en pesten gaat

bijvoorbeeld op school door en schoolresultaten lijden er regelmatig onder. Er ontstaat een onveilig klimaat voor het kind, waardoor het zichzelf minder goed kan ontwikkelen. Om het veilige schoolklimaat te behouden, zijn zowel ouders als school belangrijk in het traject.

Hoe kunnen we cyberpesten voorkomen?

Voorop staat: Helemaal voorkomen kunnen we het niet. We kunnen er wel voor zorgen dat leerlingen, ouders en medewerkers zoveel mogelijk op de hoogte zijn, zodat de kans dat een peestsituatie uit de hand loopt minimaal wordt.

Suggesties om cyberpesten te voorkomen, zijn:

- Toepassen van het pestprotocol en dit iedere 4 jaar actualiseren.
- Leerlingen en ouders bewust maken van de gevaren op internet, de effecten van cyberpesten en de strafbare feiten.
- Afspreken van internetgedrag en samen met de leerlingen regels maken.
- Pesten bespreekbaar maken in de klas en leerlingen elkaar daarop laten aanspreken.
- Sancties van het pestprotocol consequent toepassen.
- Schoolreglement aanpassen. Bijvoorbeeld: "het maken van opnames van de leerlingen en leerkrachten zonder toestemming kan leiden tot schorsing/ verwijdering/ disciplinaire maatregelen."
- Zorgen dat medewerkers in de school (ook onderwijsondersteunend personeel) op de hoogte zijn van ontwikkelingen rondom sociale media.
- Het is van belang dat ouders op de hoogte zijn van wat hun kind op internet doet. Door met de ouders samen te werken is digitaal pesten aan te pakken. Op de website van de school is daarom een document te vinden met handreikingen en tips voor ouders.